

Pisma Frana Govekarja Čehom

IV. Pisma Frana Govekarja Janu Karlu Strakatemu 1918—1938 (1939)

Življenjsko delo J. K. Strakatega je tesno povezano z njegovo največjo ljubeznijo — z južnimi Slovani, zlasti s Slovenci. K zblizanju naših narodov je hotel prispevati s svojimi članki, prevodi, predavanji in obsežnim organizacijskim udejstvovanjem, ki mu je bilo že kot novinarju blizu. Njegov pomen je bil predvsem informativnega značaja: spremljal je politično in kulturno dogajanje v Sloveniji in poročal o njem v čeških časopisih. Prav zato pa delo Strakatega pomeni zelo važen vir za raziskovalca zgodovine češko-slovenskih odnosov in tudi njegova korespondenca s slovenskimi znanci in prijatelji ima visoko dokumentarno vrednost.

Rodbina je iz južne Češke, kjer so bili njihovi predniki lončarji.⁶⁴ V treh generacijah je dala češki kulturi, predvsem pa češkemu gledališču, kar tri pomembne in zasluzne ljudi: ded Karel Strakatý (1804—1868) je v prvi polovici prejšnjega stoletja slovel kot najboljši basist Stanovskega gledališča (Stavovské divadlo) v Pragi,⁶⁵ oče JUDr. Jan Strakatý (1835—1891) je mnogo pripomogel k razvoju češkega gledališkega življenja z delovanjem v Društvu češkega deželnega gledališča, zlasti pa kot umetniški ravnatelj Začasnega gledališča (Prozatímní divadlo) v Pragi.⁶⁶ Jan Karel Strakatý (rojen v Pragi 2. maja 1878) pa je te interese podedoval in je vse življenje sledil in podpiral predvsem gledališke odnose med Čehi in južnimi Slovani.⁶⁷

Strakatý je nekaj časa (1900—1903) študiral pravo in filozofijo, največjo pažnjo pa je posvečal spoznavanju južnoslovanskih jezikov in književnosti. Intenzivno se je udeleževal javnega življenja, spočetka v Zvezi češkoslovaškega študentstva kot urednik revije »Studentský věstník«, pozneje pa v raznih praških društvih. Obenem je pogosto pisal v dnevnike in revije ter sourejal časopise »Samostatnost«, »Večer« in

⁶⁴ Slavný basista Jan Karel Strakatý, Jihočesky sborník historický 15, 1946, str. 31.

⁶⁵ O njem glej zbornik Prácheňská oslava národní hymny, Praha 1935.

⁶⁶ Jaromír Malý, Deklarant JUDr. Jan Strakatý. K 100. výročí jeho narození, Praha 1935.

⁶⁷ Življenje J. K. Strakatega so na kratko opisali: [Antonín Rautenkranz], Redaktor J. K. Strakatý padesátníkem. Národní listy 68, 1928, št. 121, str. 2, 7. V.; ju. [Jaroslav Urban], J. K. Strakatý šedesátníkem. Národní listy 78, 1938, št. 119, str. 3, 1. V.; Josef Páta, Redaktor J. K. Strakatý šedesátníkem. Čs.-jihoslovanská revue 8, 1938, str. 73—75. — Najbolj popolne informacije pa so v članku O. B. [Oton Berkopeč], Strakatý Jan Karel. SBL III, Ljubljana 1971, str. 496—497, kjer so navedeni tudi podatki o slovenskih virih.

»Lidový deník«. Politično se je priključil državnoppravno napredni stranki, ki se je med prvo svetovno vojno usmerila izrazito protiaavstrijsko. Tisti čas so bili v stanovanju Strakatega tajni sestanki te stranke, nakar je sledila njegova aretacija (nov. 1916). Mesec dni je bil Strakatý v praški ječi, potem pa so ga prepeljali na Dunaj, kjer je bil zaprt v slovitom »stolpu smrti« skupaj s tovariši Viktorjem Dykom, dr. Karlom Kramářom in dr. Aloisom Rašínom. Iz preiskovalnega zapora (zaradi »veleizdaje«) je bil izpuščen leta 1917, ko se je spremenila notranjepolitična situacija v Avstriji, kjer je bilo nujno obnoviti parlamentarni režim. Strakatý se je vrnil v Prago, sodeloval nekaj časa pri »Národu«, od 1. jan. 1918 pa je bil član uredništva tiste čase najbolj uglednega praškega dnevnika »Národní listy«. V tej službi je ostal petnajst let (do upokojitve leta 1933), proti koncu dvajsetih let pa je bil uredniški tajnik in obenem odgovorni urednik »Večerníka Národních listov«. Javnega življenja se je udeleževal tudi pozneje in še med drugo svetovno vojno je priobčeval svoje krajše članke. Umrl je v Pragi 21. sept. 1963.⁶⁸

Usmeritev k slovanskemu jugu je bila za Strakatega značilna že od študentskih let, ko ga je za Slovence navdušil V. M. Zalar. Takrat si je pridobil zlasti v stiku s slovenskimi visokošolci v Pragi osnovno znanje slovenščine (kakor kažejo njegova slovenska pisma, pa je ni nikoli zanesljivo obvladal) in deloma srbohrvaščine. To znanje je poglobljal s pogostimi obiski Ljubljane, Trsta, Primorja, Zagreba in Dalmacije (leta 1905 je npr. organiziral izlet čeških in slovaških akademikov v Ljubljano ob odkritju Prešernovega spomenika). Ta študijska bivanja so bila velikega pomena, ker je imel priliko temeljito spoznati kulturne pa tudi politične in gospodarske probleme jugoslovanskih narodov, o katerih je pozneje poročal. Na Slovenskem je našel tudi številne znance, največ med časnikarji (npr. Rasta Pustoslemška, Božidarja Borka, dr. Avgustina Reimana), s katerimi je vse do smrti plodno sodeloval; dalj časa je bil npr. dopisnik »Slovenskega naroda« (od 1913), od leta 1926 pa »Jutra«.⁶⁹ Poznal je tudi vrsto drugih slovenskih kulturnih delavcev, posebno med nekdanjimi praškimi visokošolci ali pa med tistimi, ki so se zanimali za slovensko-češko sodelovanje. Med njimi sta bila npr. tudi dr. Ivan Lah in Fran Govekar. Z njim se je seznanil ob daljšem bivanju v Ljubljani leta 1913, ko je prihajal v družbo književnikov, umetnikov in novinarjev v gostilni »Novi svet«.⁷⁰

Svoje bogato poznavanje jugoslovanske problematike je Strakatý izkoristil v številnih drobnih člankih, ki jih je priobčeval v »Časopisu pokrokového studentstva« (1912—13), v revijah »Cesta« (1918—20), »Jevišť« (1920), »Češkoslovensko-jihoslovanská revue« (1930—39), »Panorama« (1940) in dr., dalje v dnevnikih »Samostatnost« (od 1910) in predvsem »Národní listy«. Prav tu je s svojimi poročili ustvaril in teku dveh desetletij (1918—40) bogato kroniko češko-slovenskih odnosov v medvojnem času s kar najbolj širokim tematskim spektrom, pozornost zgodovinarja pa zaslužijo zlasti njegova poročila o češko-jugoslovanskem kulturnem sodelovanju, o književnosti, gledališču in glasbi ter vrsta jubilejnih člankov, nekrologov itd. Velikega pomena je bila tudi njegova skrb za ureditev samostojnih »jugoslovanskih« številok »Národních listov«, kjer so bile objavljene krajše proze in pesmi nekaterih slovenskih književnikov.⁷¹

⁶⁸ ob [Oton Berkopec], Jan Karel Strakatý. Slovanský přehled 49, 1963, str. 316, [isti], Překladatel. Literární noviny 12, 1963, št. 39, str. 12, 28, IX.

⁶⁹ Prim. pismo št. IV/5 a, 26. jan. 1927.

⁷⁰ J. K. Strakatý, Slovinské divadlo v Lublani. Cesta 1, 1918—1919, str. 385 sq.

⁷¹ Npr. »Jihoslovanské číslo I« (Národní listy 58, 1918, št. 97, 28. IV.) prinaša dela treh Slovencev (Iv. Cankarja, O. Župančiča in F. Albrehta) med skupaj 8 prispevki jugoslovanskih avtorjev.

V »Národních listích« in v literarnih revijah je izšlo tudi mnogo njegovih prevodov; izmed Slovencev je izbiral npr. iz del Iv. Cankarja, Iv. Laha, A. Novačana, E. Gangla, B. Borka in B. Krefta. Le redkokdaj se je lotil daljših in bolj zahtevnih prevodov. Malo sreče je imel s Cankarjevimi »Mojim življenjem«, ki ga je od leta 1924 ponujal nekaterim praškim založbam, a brez uspeha;⁷² podobno je bilo s Kersnikovim »Agitatorjem« (1922)⁷³ in z Govekarjevo »Olgo«, ki jo je nameraval prevesti.⁷⁴ Od njegovih knjižnih prevodov sta izšli v Mazáčevi »Jihoslovanski knihovni« (1936 in 1938) noveli Juša Kozaka »Leteči angel« in »Beli mecesen«.⁷⁵

Med najznačilnejša dela J. K. Strakatega sodijo predvsem tista, ki se nanašajo na zgodovino češko-slovenskih odnosov, oziroma na gledališke stike, kot so portret »slovenskega konzula« v Pragi Jana Václava Lega,⁷⁶ poskus orisa kulturne vzajemnosti med Čehi in Slovenci v preteklosti in sedanosti,⁷⁷ študija o slovenskem »gledališkem vlaku« v Prago avgusta 1885⁷⁸ in bibliografski katalog razstave del F. Govekarja, I. Laha in drugih pisateljev ter publicistov na področju češkoslovaško-jugoslovanskega kulturnega sodelovanja.⁷⁹ Strakatega zanimanje za gledališče lahko opazimo ne le iz njegovih številnih poročil in člankov, ampak tudi iz intervjujev (npr. z dr. Bratkom Kreftom), ki je v njih opozarjal na nove tokove in uspehe v slovenski dramatik in režiji.⁸⁰

S svojim dolgoletnim požrtvovalnim delom je Strakatý znatno prispeval k bolj intenzivnemu spoznavanju slovenske kulture v češki sredini in je zanj prejel več priznanj: leta 1932 je bil izvoljen za častnega člana Jugoslovansko-češkoslovaških lig v Sloveniji in odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje,⁸¹ ob osemdesetletnici (1958) pa so ga izvolili za prvega častnega člana Društva slovenskih prevajalcev.⁸²

* * *

S Franom Govekarjem se je, kot rečeno, J. K. Strakatý seznanil že ob obisku Ljubljane leta 1913,⁸³ toda korespondenca med njima se je razvila šele pet let pozneje, tik pred koncem prve svetovne vojne. Takrat je Strakatý objavil v časopisu »Cesta«

⁷² Prim. pismo št. IV/5 b, 19. nov. 1929.

⁷³ Prevod je izšel samo v nadaljevanjih v olomuškem dnevniku »Pozor« (1922).

⁷⁴ Prim. pismi št. IV/5 b (19. nov. 1929) in IV/6 (28. nov. 1929).

⁷⁵ Juš Kozak, Bílý modřín — Létající anděl. Přel. Jan Karel Strakatý. Praha, L. Mazáč, 1936, 188 [4] str. (Jihoslovanská knihovna, št. 10); 2. izd. 1938.

⁷⁶ J. K. Strakatý, Jan Václav Lego. K 100. výročí jeho narozenin. Čs.-jihoslovanská revue 3, 1932—33, str. 315—321.

⁷⁷ J. K. Strakatý, Česko-slovinská kulturní vzájemnost v minulosti i přítomnosti. Praha—Bélehrad 1933, 14 str. (Ponatis iz Národních listov 73, 1933, št. 106.) — Isti, Česko-slovenska kulturna vzajemnost v preteklosti in sedanosti. [Prevedel Božidar Borko.] Ljubljana 1933, 16 str. (Ponatis iz Jutra 15, 1933, št. 148.)

⁷⁸ J. K. Strakatý, Slovinský divadelní vlak do Prahy před padesáti lety. Čs.-jihoslovanská revue 5, 1935, str. 181—185.

⁷⁹ J. K. Strakatý, Katalog výstavy literárního díla a bibliografie pěti československo-jihoslovanských pracovníků-jubilantů: Jana Hudce, J. Zd. Raušara, Frana Govekara, Ivana Laha a Božo Lovriče. Praha 1932, 39 str.

⁸⁰ J. K. S. [Strakatý], Dojmy slovinského dramatika v Praze. Rozhovor s režisérem Národního divadla v Lublani Bratkem Kreftem. Národní listy 75, 1935, št. 60, str. 5, 1. III.; põmemben je tudi prevod: Bratko Kreft, Slovinské divadlo po světové válce. Ze slovinského rukopisu přeložil J. K. Strakatý. Čs.-jihoslovanská revue 7, 1937, str. 15—17.

⁸¹ -b- [Jaroslav Urban], Význačné uznání zásluh J. K. Strakatého o naše styky s Jihoslovany. Národní listy 72, 1932, št. 137, str. 3, 18. V.

⁸² [Oton Berkopec], Jan Karel Strakatý. Literární noviny 7, 1958, št. 18, str. 12, 2. V.

⁸³ Prim. opombo št. 70.

intervju in v njem predlagal, naj bi Čehi proslavili ponovno otvoritev največjega slovenskega gledališča z organiziranjem »gledališkega vlaka«.⁸⁴ Do tega zaradi neugodnih političnih razmer sicer ni prišlo, začela pa so iz Ljubljane v Prago prihajati prva Govekarjeva pisma z informacijami o aktualnih gledaliških problemih (pisma št. IV/1-3). Po začasni prekinitvi se je dopisovanje priložnostno nadaljevalo ob ljubljanski premieri Janáčkove »Jenufe« (št. IV/4) in ob smrti Zofke Kvedrove (št. IV/5; to pismo dopolnjuje Govekarjevo korespondenco z Zdenko Dykovo-Háskovo), pa tudi ob načrtu Strakatega, da prevede Govekarjevo novelo »Olga« (št. IV/6). Najbolj intenzivno dopisovanje med njima pa spada v obdobje 1930—32 (oz. 1934), ko je Govekar poskušal spraviti na ljubljanski oder svoje prevode dram Viktorja Dyka, pri čemer mu je Strakatý pomagal z gradivom za poznavanje teh del in ozadje praških uprizoritev (št. IV/7-16). S to tematiko se istočasno prepletajo vprašanja J. K. Strakatega glede Govekarjeve bibliografije (št. IV/8 b-15 a); energični in častihleplni Govekar kajpada ni odgovarjal samo s suhimi podatki, marveč je odkrival svoje poglede na slovensko kulturo, književnost in zlasti na gledališče, poglede, ki zgovorno pričajo (marsikje gotovo proti piščevi želji) o njegovem značaju. Zadnji pismi (št. IV/18-19) pa dopolnjujeta njegovo podobo in odkrivata njegovo politično prepričanje.

Ne da bi na tem mestu poskušali Govekarjeva pisma kompleksno analizirati, moramo povedati, da so tudi tam, kjer gledališka tematika ni na prvem mestu, odnosno kjer se prepleta z drugimi zanimiv in važen vir tako za poznavanje njegovega odnosa do vodilnih kulturnih in gledaliških ustvarjalcev v Sloveniji (O. Župančiča, I. Cankarja itd.) in do ljubljanskega odra kot za dokaz njegovega interesa za češko gledališče in dramsko ustvarjanje. S tem pomagajo bolj popolno doumeti podobo tega pomembnega, čeprav notranje izredno kompliciranega slovenskega gledališčnika.⁸⁵

1

Govekar Strakatemu, Ljubljana 4. sept. 1918

Po eni strani popisan list (30,5 × 23,7 cm) z glavo Predsedstvo Zveze dramatičnih društev; na reverzu je nalepil Strakatý dva izrezka iz čeških časopisov z informacijo o delovanju Narodnega gledališča v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 4. 9. 1918.

Predragi gosp. urednik! Javljam Vam, da nam dela ministrstvo velike težkoče pri reklamacijah vojakov godbenikov, zboristov in igralcev ter zato danes še ni gotovo, nam bo li mogoče otvoriti sezono že 15. t. m., kakor je bilo prvotno določeno. Vse intervencije naših državnih poslancev doslej niso dosti koristile. Slavnostna otvoritev sezone se zatorej bržčas za nekaj dni ali za ves teden odgodi, dotlej da dobim skupaj ves orhester.

Tudi imamo še druge brige. Čeh tenorist Alois Fiala nam je kontrakt prelomil, Čeh tenorist Jos. Drvota se ne vrne iz Prage kjer baje »čaka na svojo garderobo«, a bržčas flamuje (kroka), — Čeh igralec Karel Kalista nam je vče-

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Poleg Govekarjevih pisem v tej objavi priobčujemo tudi regeste pisem, ki jih je pošiljal J. K. Strakatý Govekarju v letih 1927—39 (označena so z indeksi a oz. b), ker pomagajo pri povezavi posameznih Govekarjevih pisem in njihovem globljem doumevanju. — Z izjemo št. IV/18 ovojnice Govekarjevih pisem niso ohranjene.

J. K. Strakatý

raj utekel na boljšo gažo v Prago in Čehinja Vilma Stiehlova iz Prage ne pride brez vzroka . . . Žal mi je, da mi delajo to baš meni toli simpatični Čehi!

Tudi »Unie hudeb. uměl.« v Pragi mi dela težkoče; tajnik Janeček piše, piše, piše, a — ne dela nič pozitivnega. Nemogoče je delati na tak način. Zdi se mi, kakor bi lovil meglo.

Kalisto je učil slovenščine dr. Iv. Lah. No, govoriti mu je bilo izredno težko. Vsi drugi Čehi imajo več talenta.

Lepo Vas pozdravlja

Vaš

Fr. Govékar

Alois Fiala: (r. 1879, u. 1940; glej SGL I, str. 144), češki pevec, ki je nastopal v sezonah 1908/9 in 1909/10 v ljubljanski Operi. — *Josef Drvota*: (r. 1874, u. 1923; glej SGL I, str. 137), češki pevec, član opernega zbora praškega Narodnega gledališča, oz. Opere na Kraljevskih Vinohradih. Med prvo svetovno vojno je s koncertnim nastopom opozoril nase ljubljansko občinstvo, po vojni pa je prejel angažma v obnovljeni ljubljanski Operi. — *Karel Kalista*: (?), igralec, ki je o njem Strakatý poročal, da ga je Govekar leta 1918 angažiral v ljubljanskem gledališču; prim. J. K. Strakatý, Slovinské divadlo v Lublani. Cesta 1, 1918—1919, str. 386. — *Vilma Stiehllová*: (?), igralka, ki jo je Govekar angažiral kot prvo ljubimko (ibidem). — »Unie hudeb. uměl.«: Unie hudebních umělců v Praze, stanovska organizacija čeških poklicnih glasbenikov, ki je nastala leta 1908 po odcepitvi praške podružnice od avstrijskega Musik-Verbanda. Unija glasbenih umetnikov je izdajala glasilo »Hudební věstník« in vzdrževala v Pragi glasbeno šolo. — *Janeček*: Julius Janeček (r. 1868, u. 1936), soustanovitelj in centralni tajnik (1909—34) Unije glasbenih umetnikov in urednik njenega glasila. — *Iv. Lah*: (glej SBL I, str. 604 sq.; SGL II, str. 365), slovenski pisa-

telj in publicist, prevajalec (zlasti iz češčine); 1903—08 je študiral na praški univerzi, kjer je 1910 promoviral; postal je vnet pospeševalec slovensko-češke kulturne vzajemnosti, kar ga je zblížalo s podobno usmerjenima F. Govekarjem in J. K. Strakatim; ta je o njem pisal kot o »enem najbolj zvestih in najbolj vdanih delavcev na polju jugoslovansko-češkoslovaške vzajemnosti« (prim. J. K. Strakatý, PhDr. Ivan Lah. Slovanský přehled 30, 1938, str. 255—257). O Lahu glej še naslednja pisma: št. IV/2, 5, 7, 8 b, 10 a, 17, 17 a, 17 b, V/1.

2

Govekar Strakatemu, Ljubljana 12. sept. 1918

Dva po obeh straneh popisana lista (28,7 × 22,3 cm) z glavo Slovenski gledališki konzorcij v Ljubljani.

V Lj. 12./9 1918

Mili moj prijatelj! Ne zlobme se! Mirno kri!

Hvala lepa za Vaš referat v »Cesti«, bogužal, jaz sam še danes ne vem, katerega dné se naše gledališče slavnostno otvori, ker nimamo še orkestra.

Tega nisem kriv jaz, nego naši komodni g. g. državni poslanci, ki naše že nad dva meseca stare prošnje pri vojnem ministrstvu niso znali dovolj *energično* in z *osebni* *vplivom poganjati* do ugodne rešitve. Pisal sem Vam že dovolj jasno, da nam dela vlada velike zapreke: naša prošnja, s katero smo od vojakov reklamirali okoli 20 čeških muzikantov (»Befund B, C in D«!) ter okoli 30 naših zboristov, igralcev in kapelnikov, maršira iz Ljubljane na Dunaj, z Dunaja v Ljubljano in zopet iz Ljubljane na Dunaj: *mi pa nimamo orkestra* in zato ne moremo začeti. Le z dramo brez glasbe pa začeti ne moremo in nočemo. Zato upamo zdaj, ko je notranje ministrstvo našo prošnjo ugodno rešilo in ko smo naše poslance končno zbudili iz letargije, da nam prošnjo vsaj deloma ugodno reši tudi vojno ministrstvo. Tako se nadejamo, da nam bo možno otvoriti gledališče najkasneje 1. oktobra, če ne prej. Jaz Vam dan otvoritve preko redaktorja Hajšmana na Dunaju *telefonski* (»Slovenski Narod«) *sporočim*. Torej ne 26., niti ne 29. t. m., nego bržčas šele 1. oktobra se gledališče otvori; če pride orkester v Ljubljano *prej*, Vas in ostale češke liste obvestim pravočasno.

Iz tega vzroka *molčé* slovenski listi, a te dni začnemo z reklamo.

Moj projekt za slavnostno otvoritev je sledeči:

- A) a) dopoldne v gledališču slavnostna matinéja (prolog in orkestralna produkcija)
- b) zvečer dramska predstava »Divji lovec«: F. S. Finžgar, ljudska igra iz slovenskega življenja
- B) 2. večer Smetana: »Prodana nevesta«

Gostje so mi naznanjeni tudi iz *Pilzni* (redaktor A. Žalud, mest. as. Nádenik, mest. spravce Votlučka s choti), iz *Prage* Kvapil, Machár in Adolf Černý), iz *Zagreba*, *Trsta* i. t. d.

Velik malér! A humorja ne smemo izgubiti.

Politika mora biti izključena seveda, ker smo blizu *fronte* . . . Vse bo imelo le umetniški, kulturni karakter.

Prosim Vas torej, potrpite, — *nervoznost bi škodila stvari*.

Jaz nisem že 6 let redaktor »Slovana« in je klišéje odgovoren edinole g. Anton Pesek, lastnik tiskarne in založnik, tu, Francišškanska ulica 1. Ko ga vidim, ga *energično interpeliram*.

Dr. Lah je tu; zdaj je pri roditeljih v Šmarju. Njegove drame so filozofske in gostobesedne, a brez dejanja.

Prijateljsko Vas pozdravlja
ves Vaš udani

F. Govékar

Referat v »Cesti«: J. K. Strakatý je — po obisku Ljubljane in na podlagi Govekarjevih podatkov — objavil v praškem časopisu Cesta (1, 1918—1919, str. 385—386) intervju z Govekarjem in zajetno poročilo o njegovi gledališki dejavnosti pod naslovom Slovinské divadlo v Lublani. Rozhovor s jeho ředitelém Fran. Govékarém: Strakatý je v njem predlagal, naj Čehi organizirajo »gledališki vlak« in se tako udeležijo slovesne otvoritve ljubljanskega gledališča. — *Hajšman:* Jan Hajšman (r. 1882, u. 1962), češki novinar, ki je po letu 1911 deloval tudi v Trstu, kjer se je seznanil s slovensko in hrvaško problematiko in o njej tudi pisal. — *Iz Pilzní:* Plzeň — Plzenj, gospodarsko in kulturno središče zahodne Češke. — *A. Žalud:* Antonín Žalud (r. 1874), češki novinar, v tem času urednik plzenjskega dnevnika »Český deník«, pospeševalec češko-slovsanske vzajemnosti; o njegovih prevodih Cankarjevih del prim. Oton Berkopec, Delo Ivana Cankarja v čeških prevodih in v luči češke publicistike. SR 18, 1970, str. 299 sq. — *Nádeník, Votlučka:* mestna uradnika v Plznju; podrobnejših podatkov se mu ni posrečilo ugotoviti. — *Kvapil:* Jaroslav Kvapil (r. 1868, u. 1950), izredno pomemben režiser in dramaturg Narodnega gledališča v Pragi, pesnik, dramatik in prevajalec. — *Machár:* Josef Svatopluk Machar (r. 1964, u. 1942), češki pesnik in publicist. — *Adolf Černý:* (r. 1864, u. 1919), češki pesnik in prevajalec, pospeševalec slovsanske vzajemnosti, ustanovitelj in urednik revije »Slovanský přehled« (1898); prim. Oton Berkopec, Aškerčeva pisma Čehom, II. Adolfu Černému. SR 22, 1974, str. 220 sq. — *Anton Pesek:* (r. 1879, u. 1955), podjetnik in politik; leta 1917 je kupil Hribarjevo tiskarno v Ljubljani in ustanovil založbo, ki je med dr. izdajala »Slovan« in druge časopise.

Govekar Strakatemu, Ljubljana 25. sept. 1918

Po obeh straneh popisan list (28,8 × 22,3 cm) z glavo Slovenski gledališki konzorcij v Ljubljani.

V Lj. 25. 9. 1918.

Velespoštovani gospod prijatelj! Ker naša prošnja za muzikante in zboriste vojake še do danes ni rešena, dasi so pri ministrstvih posredovali poleg jugoslovanskih državnih poslancev tudi poslanci Klofač, Tusar in Seitz (socij. demokrat), se naše gledališče za sedaj *ne* otvori slavnostno. Brez orhestra in brez dobrega, velikega zbora ni mogoče prirediti niti koncerta niti opere. Zato otvorimo našo sezono tiho, brez parade dne 29. t. m. dopoldne ob 11. z akademijo: O. Župančičev prolog, — govori g. nadrežiser Hinko Nučič, nato bo mal koncert opernih solistov in morda (!) kaka koncertna točka na klavirju in goslih. — Zvečer se igra Fr. S. Finžgarja narodna igra »Divji lovec«. — Dne 30. t. m. se igra G. Zapolske »Morala gospe Dulske«, — nato ves teden, vsak večer zapored »Divji lovec«, »Morala ge. Dulske« in koncert opernih članov, — v nedeljo, 6. okt. pa bo premijera Al. Jiráskove »Lucerne«. Nato sledé Nušičev (srbski) »Svet«, Tolstega »Vlast tme«, Shakespearov »Hamlet« i. t. d.

Do 15. oktobra upamo, da dobimo orhester ter nato uprizorimo »Prodano nevesto«.

Gostov ne bomo vabili, ker nam je *vlada* ves program pokvarila. V težki dobi živimo! Deželni odbor nam je zagrozil, da zaradi vsake, kakršnekoli demonstracije gledališče zopet zaprè. Tudi policijsko ravnateljstvo mi je namignilo, da nikakih demonstracij in manifestacij ne trpi. V interesu stvari moramo biti torej mirni in tihi. Kruta pest nas tišči k tlom!

Dragi g. kolega! »Jenufina« premijera je bila v Narodnem div. dne 26. maja 1916. Ocena v Nar. listih je bila gotovo 27. ali 28. maja 1916. Lepo prosim, da mi pošljete dotično čislo ali prepis. Ali *nemudoma!* Naša premijera bo že v soboto, dne 28. t. m. Zato se mi mudi. Ako možno, dostavite par biografskih podatkov o Janačku. Kako se zove njegova druga (nova) opera? Lepo prosim, pošljite nujno! Pozdrav!

Vaš vdani Fr. Govekar

»*Jenufina*« premijera: opera češkega skladatelja *Leoša Janáčka* (r. 1854, u. 1928) »Její pastorkyňa«; njen libreto je prevedel F. Govekar in ji dal naslov »Pastorka Jenufa«, oz. samo »Jenufa«. Premiera je bila v Brnu že 21. jan. 1904, v praškem Narodnem gledališču pa šele 26. maja 1916. — *Ocena v Nar. listih*: zajeten referat (podpisan s kratico aš.) *Leoš Janáček*, »Její pastorkyňa«, je izšel v dnevniku *Národní listy* 56, 1916, št. 147, str. 5, 28. V.; Govekarja je gotovo zanimal izredno pozitiven ocenjevalčev sklep, da »je Janáčkova opera ob svoji premieri dosegla naravnost senzacionalen in obenem notranje resničen uspeh«. — *Naša premijera*: Janáčkova opera v Govekarjevem prevodu in režiji V. Sevastjanova je bila v ljubljanski Operi prvič uprizorjena 28. okt. (državni praznik ČSR) 1922 in je doživela 13 predstav.

5

Govekar Strakatemu, Ljubljana 21. jan. 1927

Po obeh straneh popisan dvojni list (17,2 × 14,8 cm).

Dragi gospod Strakaty!

Umrla nam je pisateljica in dobra prijateljica *Zofka Kveder* (Jelovšek) *Demetrovičeva*. Mnogo njenih novel, novelet in črtic je izšlo po vseh možnih čeških dnevnikih in revijah. Otto in Modráček sta izdala tudi nekaj knjig s prevodi Zofkinih spisov. Prevode je oskrbela vrla gdč. *dr Zdenka Haskova*.

Ta Vaša rojakinja je bila najintimnejša prijateljica pokojne Zofke in v njeni posmrtni zapuščini sem našel cel kup Zdenkinih, zelo zanimivih pisem do l. 1925. Gdč. *dr Haskova* ve nedvomno marsikaj neznanega, a karakterističnega iz Zofkinega duševnega in fizičnega življenja ter delovanja tekom praške njene dobe in nadalje prav do njene smrti.

Ker namerava moja žena o Zofki predavati, pisati v »Ženski Svet« (tržaški) in svoje predavanje izdati v knjigi z Zofkino literarno zapuščino, so ji informacije gdč. *dr Haskove* nujno potrebne.

V to svrhu sem pisal gdč. *dr Haskovi* na redakcijo »Narodnih Listů« ter jo prosil različnih podatkov in odgovorov na svoja vprašanja.

Toda do danes mi gdč. *dr Haskova* sploh ni odgovorila, kar mi je silno neprijetno. Morda je bolna? Zakaj molči?! —

Zato Vas prosim, da se informirate, kako je ž njo in mi javite. Blagovolite ji sporočiti moj poklon in ponovno prošnjo, da mi odgovori čim obširneje. Njene informacije so za mojo ženo največje važnosti. Zelo bi ji bil hvaležen, ako mi preskrbi tudi kake češke kritike o Zofkinih čeških knjigah in event. češke mekrologe.

Dr Lah mi je pravil, da je gdč. *dr Haskova* pri »Nar. L.«, a zdaj se bojim, da morda ni več ondi ter se je moje pismo izgubilo. Zelo si želimo, da nam *dr H.* odstopi Zofkina pisma na njo, ker so literarno brez dvoma zanimiva. Vsa pisma ji vrneva. Ako želi svoja pisma nazaj, jih ji seveda rad pošljem.

A kako živite Vi? Ste zdravi? Z »Narodom« v Lj. niste več v zvezi? — Ah, že od l. 1918 nisem bil več v Pragi! Ne bom je več spoznal.

Najlepše Vas pozdravlja, proseč nujnega odgovora, Vaš vedno srčno vdani

Fr. Govékar
mag. nadsvetnik

Lj. 21./1. 27.

Zofka Kveder: (glej SBL I, str. 127—128; SGL II, str. 364) se je leta 1900 naselila v Pragi, kjer je urejala časopis »Domači prijatelj« (1904—1914), izdala vrsto knjig (Povídky, 1905, 1906; Povídky I-II, 1910; Nada, 1907; Vesnické povídky, 1907; Ze života záhřebské služby, 1908; Vlada a Marja, 1913; Její život, 1923) in prispevkov v številnih čeških časopisih. — *Otto*: o tem praškem založniku glej opombo k pismu št. II/1; pri njem je izšla Zofkina knjiga »Vesnické povídky« (1907). — *Modráček*: František Modráček (r. 1871, u. 1960), češki socialistični politik in teoretik desnice socialno demokratične stranke; urednik knjižnice »Lidová knihovna«, kjer je izšla večina čeških knjig Z. Kvedrove. — *Dr. Zdenka Hásková*: o njej glej uvod v Govekarjevo korespondenco z njo (pogl. V). — *Moja žena*: Minka Govekarjeva (r. 1874, u. 1950) je bila takrat znana na Češkem kot slovenska publicistka po svojem članku »Slovinky« (Ženská revue [Brno], 3, 1908, str. 99—102) in po jubilejnim medaljonu »Slovinská spisovatelka Minka Govekarjeva« (Národní politika 42, 1924, št. 309, str. 9, 9. XI.). — *Sem pisal... Háskovi*: Govekarjevo pismo od 10. jan. 1927 je uvrščeno v to objavo pod št. V/1. — *Češke kritike*: V češčino prevedene knjige Zofke Kvedrove so naletele na širok odmev v praških in podeželskih časopisih, tako zaradi »slovanskih« simpatij do avtorice kot zaradi zanimive snovi njenih del; navajati jih tukaj ni mogoče, naj zabeležimo samo kot primer, da smo ugotovili o njeni knjigi »Vesnické povídky« (1907) vsaj 15 ocen in poročil. — *Češke nekrologe*: Tudi o Zofkini smrti so zvedeli češki bralci iz številnih nekrologov: Chorvatská spisovatelka Zofka Kvedrová. Lidové listy 5, 1926, št. 269, str. 1, 24. XI.; Z. Hásková, Jihoslovanská spisovatelka Zofka Kvedrová mrtva. Národní listy 66, 1926, št. 321 in 325 (več.); Zofka Kvedrová. Národní osvobození 3, 1926, št. 322, str. 3; Zofka Kvedrová, jihoslovanská spisovatelka †. Národní politika 44, 1926, št. 322, str. 5, 24. XI.; C. [Adolf Černý], Zofka Kveder-Demetriovičova. Slovanský přehled 18, 1926, str. 704; J. Karasová, Dvě bolestné ztráty velikých žen. Zítřek 8, 1926, št. 39, str. 2—3; Několik smutných slov. Ženský svět 30, 1926, str. 345—346; Z. Hásková, Zofka Kvedrová. Ženský svět 31, 1927, str. 6—7. — *Dr. H.*: Dr. Zdenka Hásková; glej uvod v V. pogl. te objave.

5 a

Strakatý Govekarju, Praga 26. jan. 1927 (češki)

Strakaty sporoča, da je šele 26. jan. srečal [Zdenko] Háskovo, ki ne dela več v uredništvu dnevnika »Národní listy«, temveč v »Češkoslovaški republiki«; Hásková mu je potrdila prejem Govekarjevega pisma in je obljubila, da mu bo čimprej odgovorila. O sebi Strakaty sporoča, da od leta 1926 ne sodeluje več s »Slovenskim narodom«, temveč — po želji [Rasta] Pustoslemška — z ljubljanskim »Jutrom«.

5 b

Strakatý Govekarju, Praga 19. nov. 1929 (slovenski)

Strakatý je šele zdaj prebral Govekarjevo »Olgo« [glej opombo k pismu št. IV/6]. »Romanček učiteljice« mu zelo ugaja. Zato prosi Govekarja, da mu dovoli izdati češki prevod, ki bi na njem začel delati šele takrat, če bi prej sklenil pogodbo s kako praško založbo. Ima namreč slabe izkušnje s Cankarjevim »Mojim življenjem«, ki ga je od leta 1924 ponujal vsaj petim založbam, zdaj pa je njegov prevod obležal pri Ottovi založbi.

Govekar Strakatemu, Ljubljana 28. nov. 1929
Dvojni list (20,8 × 16,1 cm), popisan na str. 1—3.

Predragi gospod prijatelj,

ne zamerite, da Vam nisem na ljubeznivo pismo takoj odgovoril. Razume se, da Vam dovoljujem prevesti mojo »Olgo« na češčino, ako najdete založnika. Za autorizacijo ne zahtevam ničesar in Vam prepuščam, da mi daste kolikor pač morete. Poštenjak ste in vem, da me ne zlorabite.

Da Vam Olga »zelo ugaja«, me jako veseli. Mnogi inteligentni čitatelji, gospodje in dame najvišjih in najboljših naših slojev, pa tudi iz preprostih krogov, celo mnogi zastopniki mase so mi izražali za »Olgo« prav izredno toplo priznanje. Neznani ljudje so me ustavljali na ulici in mi navdušeni pripovedovali, kako so morali čitati »Olgo« vso noč do kraja.

Tudi odbor Vodnikove družbe je prejel od naročnikov več pismenih izjav, da so z »Olgo« prav zelo zadovoljni.

Toda kritik Ljubljanskega Zvona, Josip Vidmar je »Olgo« zaničljivo odklonil in trdil, da je brez vrednosti.

Ta Vidmar me je pred par leti surovo napadel, ker sem kot gledališki recenzent odklonil Leonida Andrejeva dramo »Profesor Storycin«. Je to sadistična mučna drama, ki kaže, da je bil avtor patološki umetnik. Jaz sem Vidmarja gnal pred sodišče, ki ga je obsodilo. Zaradi te obsodbe se je Vidmar nad menoj maščeval (osvetil) in mojo »Olgo« — raztrgal! Prežalostne so naše literarne razmere. Vlada prepotentna, dasi sterilna klika.

Zato bi Vam bil silno hvaležen, ako Vi napišete resno literarno kritiko za kako češko ugledno revijo ter mi potem pošljete dotično številko. S tem mi pomorete do zadoščenja. Jaz bi Vašo kritiko objavil.

Kako živite? Glavno je, da ste zdravi!

Vaš vedno vdani prijatelj

F. Govékar

V Lj. 28. 11. 29

Mojo »Olgo«: Govekarjevo ljudsko povest o povojni meščanski družbi »Olga« je založila Vodnikova družba, Ljubljana 1928. — Josip Vidmar: je napisal o Govekarjevi »Olgi« skrajno neugodno oceno (označil jo je kot »grdo in odurno«) v LZ 49, 1929, str. 186—187. — Vidmar me je ... napadel: Govekar je najbrž menil Vidmarjeve uničujoče članke Najbolj žalostno poglavje naše kritike (Kritika 1, 1925—26, str. 129—131) ter Danilov jubilej in »Deseti brat« (ibidem, str. 141—142). — Leonida Andrejeva drama: Premiera drame L. N. Andrejeva »Profesor Storcin« v prevodu J. Vidmarja in v režiji M. Skrbinška je bila v Drami SNG 11. dec. 1925. — S tem mi pomorete do zadoščenja: Kolikor vemo, se Strakatemu ni posrečilo priobčiti niti »Olge«, niti ocene.

Govekar Strakatemu, Ljubljana 4. okt. 1930
Po obeh straneh potipkan list (34 × 21,1 cm).

Velespoštovani gospod prijatelj,

prosim, nikar ne zamerite, da se toliko časa nič ne oglasim. Na Dunaju sem bil samo eno noč in pol dneva, ker je mesto v primeri s Prago silno dolgočasno

in so ulice skoraj prazne. Bil sem zvečer le pri dramski predstavi v Deutsches-volkstheater. Ko sem prišel domov, me je čakalo takoj mnogo dela; napisal sem za Narod že štiri članke in za Jutro en feljton. Vse skupaj Vam pošljem te dni.

Pravila mednarodne konfederacije kritikov sem dal iz francoščine prevesti na slovenščino in bomo imeli te dni sejo zaradi konstituiranja.

Naše gledališče je začelo svojo sezono in imam skoraj vsak večer ali premijero ali skušnjo ter moram vsak dan pisati kritike o novih dramah in operah.

Zato mi blagovolite oprostiti, ker nisem utegnil, da bi Vam pisal prej ter se Vam ponovno prav prisrčno zahvalim za premnoge Vaše, res bratske usluge in žrtve, ki jih ne pozabim nikoli. Brez Vašega vodstva bi marsičesa v naši krasni Pragi ne bil opazil. Sporočil sem dr. Lahu Vaš pozdrav ter mu izročil Vaši knjigi s sliko; takisto sem pozdravil gospoda urednika Pustoslemška in mu povedal, da ste v resnici zlata češka duša.

Seđaj Vas pa česa prosim: gospod Viktor Dyk mi je podaril tri svoje drame, namreč *Revolučni trilogie*, *Ondreja* a *drak ter Epizoda*. Drugih svojih dramatskih del mi ni izročil. Prebral sem že vse tri. Prosim Vas, pogledjte v kakšno kritično literarno zgodovino češkoslovaškega slovstva, ali pa vprašajte kakega gledališkega kritika Narodnih listov, katera izmed teh treh Dykovih dram je imela pri publiki največji uspeh in kakšna je bila češka literarna kritika. Ali ima gospod Dyk še katero drugo, morda še boljšo dramo? Katero bi mi Vi priporočali, da jo prevedem?

Med nama povedano, mi ni izmed teh treh popolnoma všeč nobena, a še najbolj Ondrej a drak, ki pa ima šibko peto dejanje. Epizoda je malo dramatična, obsega same razmišljajoče dialoge, ni psihološko nova in je tudi po formi nekoliko zastarela. *Revolučni trilogie* je zelo fina, zahteva mnogo šarmantnih igralk in igralcev ter bi bila za prevajalca precej trd oreh. Vendar bi se je lotil z ljubeznijo, a me straši Dykova končna opazka v predgovoru: »o divadelnih osudeh *Revolučne trilogie* [!] mluviti nechci: nejsou k necti mně ale k tci českého divadelnictvi nejsou.«

Izkušnja me uči, da se v knjigi marsikatera igra krasno čita, a na odru nima uspeha. Seveda Vas prosim informacij glede Dykovih dram popolnoma zaupno in Vas prosim absolutne dikrecije.

Prav iskreno Vas pozdravljam
Vaš udani

F. Govékar

V Ljubljani, dne 4. oktobra 1930.

Pustoslemška: Rasto Pustoslemšek (glej SBL II, str. 601—603), slovenski časnikar, ki je mnogo deloval za zблиžanje Slovencev s slovanskimi narodi, zlasti s Čehi; leta 1905 je skupno s F. Govekarjem ustanovil (na pobudo Josefa Holečka, predsednika Zveze slovanskih novinarjev) Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev ter z njim pristopil v omenjeno Zvezo, kjer je bil izvoljen v centralni odbor; 1908 je organiziral kongres slovanskih novinarjev v Ljubljani; 1921 je bil med ustanovitelji Jugoslovansko-češkoslovaške lige v Ljubljani. S Strakatim se je gotovo seznanil že prej, saj sta imela skupne interese na področju slovensko-češkega sodelovanja, in ga pridobil za dopisništvo dnevniku »Slovenski narod« (1919—25 je bil njegov glavni urednik) in pozneje »Jutro«; prim. pismo št. IV/5 a. — *Viktor Dyk*: (r. 31. dec. 1877 v Pšovki pri Mělníku, u. 15. maja 1931 na Lopudu pri Dubrovniku), češki pesnik, dramatik in politik, ki se je močno zanimal za južne Slovane (npr. bojevita protiavtstrijska brošura »Balkán a my«, 1912); njegov interes za Slovence je vzbudila tudi njegova prijateljica in poznejša žena Zdenka Hásková-Dyková; prim. Govekarjeva pisma Há-

skovi, objavljena v našem V. pogl. — *Revolučni trilogie*: pravilno »Revoluční trilogie 1907—1909« ima naslednje dele: Ranni ropucha (Jutranja krastača; premiera v Mestnem gledališču na Kraljevskih Vinohradih 23. marca 1908), Figaro (Narodno gledališče v Pragi 13. dec. 1917) in Přemožení (Premagani; prav tam 14. febr. 1911); knjižna izdaja: Praha, E. K. Rosendorf, 1921; drama črpa snov iz dobe velike francoske revolucije in v posameznih delih skuša opredeliti njena tipična obdobja. — *Ondrej a drak*: pravilno »Ondřej a drak. Hra o pěti dějstvích«, Praha, Aventinum, 1920 (premiera v praškem NG 23. dec. 1919). — *Epizoda*: pravilno »Episoda. Smuteční hostina. Premiéra. Hra o třech dějstvích«, Praha, Máj, 1906 (premiera v praškem NG 1906). — *Med nama povedano . . .*: Dyk je bil tudi po prvi svetovni vojni na Češkem visoko cenjen predvsem kot pesnik, pa tudi kot dramatik, vendar pa so celo njegovi častilci morali priznati, da marsikdaj ni mogel najti pravega kontakta z gledališko publiko. Prim. Hanuš Jelínek, Viktor Dyk, Praha 1932, str. 18 sq. — *O divadelních osudech*: Citat iz Dykovega predgovora, ki ga je napisal 22. febr. 1921 in v katerem je reagiral na nesoglasje med lastnimi predstavami in nazori čeških gledališčnikov, se pravilno glasi takole: »O divadelních osudech ‚Revoluční trilogie‘ mluvití nechci: nejsou k něci mně, ale k cti českého divadelnictví nejsou.« (V. Dyk, *Revoluční trilogie 1907—1909*, Praha 1921, str. 6.)

7 a

Strakatý Govekarju, Praga 12. okt. 1930 (češki)

Strakatý priporoča Govekarju, naj prevede Dykovo dramo »Revoluční trilogie« kot njegovo najboljšo dramsko stvaritev in na kratko razlaga Dykovo opazko o usodi tega dela [glej pismo št. IV/7] z nekdanjimi razmerami v praškem Narodnem gledališču pod Hilarjevim vodstvom, ko je Dyk moral čakati na uprizoritev 2—3 leta; Strakatý pa se spominja »popolnega uspeha« premiere drame, o kateri bo eventualno poslal ocene. Soglaša z Govekarjem, da je Dykovo besedilo za prevajalca izredno zahtevno, ker ima Dyk značilen stil. Ostalih Dykovih del ne more priporočiti za prevod in uprizoritev, ker je drama »Zmoudření Dona Quijota« pretežka, s filozofsko snovjo, »Posel« [drama iz leta 1907] pa je pretesno navezano na češko zgodovino po porazu na Beli gori [protireformacija 17.—18. stoletja].

8

Govekar Strakatemu, Ljubljana 6. jan. 1931

Po obeh straneh popisan dvojni list (17,8 × 16,5 cm).

Predragi gospod prijatelj,

danes je še čas, da Vam želim srečno in zdravo novo leto. Nisem in ne bom pozabil Vaših velikih prijateljskih uslug, ki ste mi jih tako kavalirski izkazovali, ko sem bil poslednjič v Vaši zlati Pragi.

Vedno iznova se spominjam z radostjo dni, ki sem jih preživel z Vami. Na kongresu češkoslovaške lige v Beogradu sem na predkonferenci poročal o kolo-salnem napredovanju Prage in predlagal, naj se za prihodnji vseslovenski kongres lige misli na prireditve posebnega vlaka, ki bi pripeljal jugoslovanske udeležence v Prago. Da vidijo češkoslovaški napredek v industriji, obrti in trgovini ter umetnosti. Morda bi se dal tak posebni vlak prirediti za poslednja dva dni Vašega letošnjega veleseljma. Vsekakor bom svojo misel še ponovil.

Danes pišem obenem pismo gospej Zdenki Haskovi-Dykovi. Ker sem pozabil addresso na Vinohradih [!], sem pismo naslovil na redakcijo Narodnih Listov, in upam, da pismo izroče gosp. senatorju Viktorju Dyku.

Začel sem prevajati Dykovo komedijo »Ondřej a drak«, a sem — obtičal. Preveč mi je lirike, besed, a premalo aktivnosti, dejanja. Mnogo se govori, a premalo zgodi.

Lepo Vas prosim, da pogledate v Nar. Listih kritiko! Premiera je bila na Narod. divad. v Pragi dne 23./12. 1919. Sporočite mi, kaj je ugajalo in kaj ne.

Takisto mi, prosim, izpišite kritiko o Dykovi »Revolučni trilogiji«. Premiera je bila v Nar. div. l. 1917 in 1911 (»Figaro«, »Přemožení«) in na Kr. Vinogradih l. 1908 (»Ranni ropucha«). Mesec in dan nista navedena.

Razume se, da ni treba prepisovati vse kritike, ako je predolga, saj vem, da nimate časa.

»Revolučna trilogija« je teška za prevajanje in Vas bom svojedobno prosil za pomoč.

Jako všeč mi je zbornik Dykovih pesmi »Devátá vlna«. Tu so krasote! Žal, da ne morem razumeti vseh pesmi, ker kratkoča češkega izražanja v liriki je za nas teška. Divna je »Modlitba«! In »Vojaku prozřetelnosti« (Joffreu?). V knjigi je mnogo biserov. — Romana doslej še nisem začel, ker imam zmerom drugega nujnega dela, a na dopustu poleti si ju privoščim kot delikateso.

Dimović je torej v Pragi grdo pogorel? — Ne čudim se. Pretežak, neumljiv je in narodne pesmi so krasne v knjigi, a nežive na odru. Kraljevič Marko je tuj tudi nam, ki smo Srbom vsaj bratje. Čehov ne more zanimati.

Ali veste, kaj je z g. Rukavino? In z go. Zikovo? Ali sta še skupaj? Pozvedite, prosim, če morete!

Kako je z g. Rogozom? Ali ostane v Pragi? —

O »Zvezi kritikov« je zopet vse tiho. Pisal sem v Prago, a nič odgovora. Nadejam se, da ste zdravi in čili.

Prosim, da me priporočite domači gospodi, ljubeznivi gospej in gospodu ter vse lepo pozdravite!

Prav prisrčne pozdrave Vam!

Vaš hvaležni prijatelj

F. Govékar

V Lj. 6./1. 31.

Ko sem bil poslednjič v ... Pragi: septembra 1930 (glej pismo št. IV/7 in V/3 ter opombo št. 11). — *Velesejma*: Velesejmi v Pragi (Pražské vzorkové veletrhy) so bili vsako leto marca in septembra (od sept. 1920) in so trajali vedno osem dni; za te pomembne trgovsko-družbene dogodke so se zanimali tudi jugoslovanski podjetniki, kakor priča npr. članek ravnatelja velesejmov Františka Žižke, Návštěva P. V. V. z Jugoslavie. Národní listy 68, 1928, št. 98, str. 5 (pril. »Lublaň«), 7. IV. — *Pismo ... Haskovi-Dykovi*: prim. pismo št. V/4. — *Viktor Dyk*: glej opombo k pismu št. IV/7. — *Dykova komedija »Ondřej a drak«*: glej prav tam. — *Dykova »Revolučni trilogija«*: glej prav tam. — *Zbornik Dykovih pesmi »Devátá vlna«*: Viktor Dyk, Devátá vlna. Básně. Praha, Edice Vigilie, 1930. V tej zbirki sta omenjeni pesmi »Modlitba« (Molitev, str. 95—97) in »Vojáku Prozřetelnosti« (Vojaku Previdnosti, str. 82—86), ki je oda neimenovanemu francoskemu maršalu Josephu J. C. Joffreju (r. 1852, u. 1931), ki je vodil uspešno obrambo Pariza v nemški ofenzivi leta 1914. — *Romana ... nisem začel*: Govekar je verjetno mislil delo: V. Dyk, Krysař (Podganar). Praha, Srdece, 1923 (2. izd. 1929), morda pa tudi takrat najnovejši Dykov roman Soykovy děti (Soykovi otroci). Česká Třebová, F. Lukavský, 1929; prim. pismo št. V/4. — *Dimović*: Đuro Dimović (r. 1873, u. 1966), hrvaški dramatik; omenjena je njegova zgodovinsko-filozofska drama »Kraljevič Marko« (1919), uprizorjena leta 1930 v praškem Narodnem gledališču: daljši odlomek iz drame je izšel (v prevodu Jana Hudca) že prej v reviji Jevišťe. Divadelní týdeník 3, 1922, str. 306—307; takrat zelo vpliven gledališki kritik Václav Tille je delo zadržano priporočil z besedami: »Nechci předem posuzovati hodnotu této

hry, ale českým jevištím by snad přece svědčilo, podat ukázkou dramatické tvorby jiho-slovanské, třeba by nemohla počítati s takovým úspěchem finančním, jako nějaká hra výpravná.« (Ibidem, str. 306.) — *Rukavina*: Friderik (Miroslav) Rukavina (r. 1883, u. 1940; glej SBL 9, str. 163—164; SGL III, str. 601—602), hrvatski koncertni in operni dirigent, režiser in skladatelj, ki je študiral tudi na konservatoriju v Pragi; 1918—25 je bil dirigent in ravnatelj Opere v Ljubljani (sodelovanje z Govekarjem), 1929—38 pa dirigent Narodnega gledališča in Filharmonije v Pragi. — *Zikova*: Zdeňka Ziková (r. 1902 v Pragi; glej SGL III, str. 801), češka operna pevka in glasbena pedagoginja; v sezonah 1919/20 do 1923/24 (pozneje pa kot gost) je nastopala v ljubljanski Operi v glavnih opernih vlogah; v času med obema vojnama je žela velike uspehe tudi v Zagrebu, na Dunaju, v Pragi, Berlinu, Parizu itd.; kot žena dirigenta F. Rukavine je dobila jugoslovansko državljanstvo in od leta 1940 do 1959 je bila primadona Opere v Beogradu. — *Rogoz*: Zvonimir Rogoz (r. 1887; glej SGL III, str. 593—594), hrvatski igravec in režiser, 1919—29 član SNG v Ljubljani, 1929—50 pa NG v Pragi, kjer je ustvarjal pomembne gledališke in filmske vloge; 1950 se je vrnil v Zagreb.

8 a

Strakatý Govekarju, Praga 21. jan. 1931 (slovenski)

Strakatý je pozdravil Govekarjevo iniciativo za izlet članov Jugoslovansko-češko-slovaške lige v Prago in obljubil, da bo slovenskim gostom vsestransko pomagal. — Strakatý pošilja prepise kritik Dykovih dram in obenem I. del knjige Hanuša Jelínka »S prvého balkonu«, kamor so bile uvrščene tudi ocene Dykovih dram. — Beograjska »Politika« je prinesla pismo iz Prage, ki je napisano pristranski, celo sovražno; ni res, da je Dimovićev »Kraljević Marko« propadel, prav narobe — dobro ga je sprejela kritika in tudi občinstvo, saj je še danes na repertoarju. — Lep uspeh je dočakala tudi Golarjeva »Vdova Rošlinka«, žal pa je bilo na premieri premalo gledalcev (samo tretjina gledališča je bila zasedena). O [Zvonimiru] Rogozu je zvedel, da najbrž še ostane v Pragi, o [Zdenki] Zikovi pa ne ve ničesar. — Za zaključek se opravičuje: »Oprostite, ima-li moje slovenčina napake.«

Hanuš Jelínek: (r. 1878, u. 1944), češki pesnik in pisatelj, literarni zgodovinar in prevajalec; zaslovel je med dr. kot duhovit gledališki kritik dnevnika »Národní politika«; izbor svojih gledaliških ocen je izdal v knjigi »S prvého balkonu« (S prvega balkona). Praha, B. Kočí, 1924, v kateri je posvetil veliko skrbí dramam V. Dyka (Zmoudření Dona Quijota, str. 17—24; Revoluční trilogie, str. 154—158).

8 b

Strakatý Govekarju, Praga 21. dec. 1931 (češki)

Strakatý se je odločil prirediti pod zaščito Strossmayerjeve jugoslovanske knjižnice v Pragi »Razstavo literarnega dela petih češkoslovaško-jugoslovanskih delavcev-jubilantov« (Jana Hudca, Josefa Zdeňka Raušarja, Frana Govekarja, Ivana Laha in Bože Lovrića), ki bo v praškem Narodnem muzeju od konca decembra 1931 približno do polovice januarja 1932. Gradivo je Strakatý zbral v knjižnici Narodnega muzeja ter v Strossmayerjevi, Slovanski in Mestni knjižnici v Pragi, zraven pa uporabil tudi svoje knjige, vendar mu manjkajo nekatera dela I. Laha in F. Govekarja; tega prosi, naj mu pošlje svojo fotografijo in primerek rokopisa ter posodi za razstavne namene knjige »O te ženske«, »Legionarji« in prevod F. X. Svobode »Poslednji mož«. Obenem vabi Govekarja na razstavo.

9

Govekar Strakatemu, [Ljubljana] 26. dec. 1931

Po obeh straneh popisan dvojni list (17,5 × 13,1 cm); str. 2—4 so popisane tudi na okrajih.

Velespoštovani
predragi prijatelj!

Od srca se Vam zahvaljujem za laskavo čestitko in posebej še za ljubeznivi članek v Narodnih Listih. Preveč ste me počastili. Moje delo je bilo vse življenje silno razcepljeno in razkosano, ker sem delal vedno z naglico na raznih krajih obenem. Novinar, redaktor, pisatelj, magistratni uradnik (šolski, gradbeni, domovinsko državljanski, socialno politični, personalno pravni, kulturni referent), organizator občinskega uradništva (ljubljskega, nato vsega slovenskega in končno vsega jugoslovanskega, ki sem mu že dolga desetletja predsednik) pa organizator, voditelj (dramaturg, intendant in ravnatelj) ter dramski in operni in operetni kritik slovenskega gledališča, sem res delal mnogo, a *pokazati* imam vrlo malo. Moji spisi so v »Slovenskem Narodu«, »Jutru«, »Sloveniji«, »Slovanu«, »Domovini« in »Našem Glasu« pa v »Ljubljanskem Zvonu«: zbral jih nisem in ne izdal v knjigah. Tudi »Slovenska Matica« je izdala mojo veliko novelo »Ljubezben in rodoljubje« v Knezovi knjižnici in pisal sem za hrvatsko »Prosvjeto«, za hrvatsko »Mladost«, za hrvatski »Život«, za razne češke gledališke liste (»Jevišťe«, »Divadlo« a. t. d.). Skoro vse se mi je pogubilo ali leži v prahu pod streho.

Kar ste zbrali Vi, je jedva tretjina vsega, kar sem napisal. Vaša razstava bo torej zame malo častna, ker bom mogel pokazati le prav malo sadu svojega dela. Ne vem, kaj se Vam je v Vaši idealni ljubeznivosti posrečilo zbrati od mojih reči, ker mi niste poslali seznama. Prosim Vas, poiščite vsaj še »Ljubljanski Zvon« (l. 1895, 1896, 1900) in »Slovan« (1902/3, 1904/5, 1907), da bo vsaj nekaj več!

Ob preseljevanju v mojo vilo se mi je biblioteka zmešala in še nisem imel časa, da bi jo do sedaj uredil. Nikoli ne utegnem misliti nase in vedno se mi mudi za druge. Pošiljam Vam torej kar sem našel. Manjkajo mi tiskani »Stari grehi« dr Štolbovi in še razni prevodi. Lepo Vas prosim: pomagajte, da ne bo moja blamaža prevelika!

Pisali ste prepozno! Božič daje očetu in dedu dosti dela in tekanja.

Dragega Dyka nisem pozabil. Prevedel sem njegovo dram. pravljico o zmaju, a g. prof. dr Burian ugovarja in hoče, da prevedem dramo o don Kihotu! O tem Vam še pišem. Za vse: lepa hvala!

Pošiljam Vam *edine* svoje eksemplarje in Vas prosim, da mi jih *gotovo* vrnete. »Švejka« lahko *obdržite!*

Srečno in veselo novo leto! Vaš vdani prijatelj

F. Govékar

26. 12. 31

Čestitka: Strakatý je poslal Govekarju zapoznelo čestitko 11. dec. 1931, ker je o njegovi šestdesetletnici zvedel šele iz »Jutra«. — *Članek v Narodnih listih:* J. K. S. [Strakatý], Šedesáté narozeniny Frana Govekara. Národní listy 71, 1931, št. 340, str. 9, 12. XII.; podobno Fran Govékar, slovnický spisovatel. Ibidem (Večerník), št. 343, str. 2, 15. XII. — *Kar ste zbrali:* Tu in naprej ne navajam bibliografskih podatkov o Govekarjevih spisih, ker so bodisi splošno znani, ali pa so na razpolago v brošuri J. K. Strakatega, Katalog výstavy literárního díla a bibliografie pěti československo-jihoslovenských pracovníků-jubilantů, Praha 1932, str. 11—16. — *Dyk:* glej opombo k pismu št. IV/7. — *Dram. pravljica o zmaju:* V. Dyk, Ondřej a drak; glej prav tam. — *Burian:* Dr. Václav Burian (r. 1884, u. 1952), češki slovstveni zgodovinar, ki je raziskoval tudi kulturne vezi med Slovenci in Čehi; 1922—40 je bil lektor češkega jezika na ljubljanski univerzi. — *Drama o don Kihotu:* V. Dyk, Zmoudření Dona Quijota. Tragedie v pěti aktech. Praha, K. Neumannová, 1922 (2. izd.); premiera te drame, ki preobljuje cervantsovsko tempo disharmonije med iluzijo in treznim spoznanjem, je bila v Mestnem gledališču na Kraljevskih Vinohradih 4. jun. 1914.

Strakatý Govekarju, Praga 31. dec. 1931 (češki)

Strakatý bo razstavo lahko dokončal šele po Novem letu 1932, ko jo bo dopolnil tudi s knjigami, rokopisom in portretom, ki mu jih je Govekar pravkar poslal. — Presenetilo ga je Govekarjevo nezaupanje do njega; če ne bi mogel predstaviti vsaj glavnih del vseh navedenih avtorjev, se ne bi take akcije nikoli lotil, ker bi se je moral sramovati. Absolutne popolnosti seveda ne bo mogel doseči, toda skrbel bo za to, da bo vsak od petih literatov dostojno reprezentiran. Upa, da bo do tega spoznanja prišel tudi Govekar, ko bo prebral seznam razstavljenih del, ki mu ga Strakatý pošilja.

Strakatý Govekarju, Praga 3. jan. 1932 (češki)

Strakatý poroča o delni spremembi Govekarjevega oddelka na razstavi v praškem Narodnem muzeju.

Govekar Strakatemu, Ljubljana 15. jan. 1932

Dva po obeh straneh popisana dvojna lista (17,2 × 13 cm).

Predragi mi prijatelj,

saj ne najdem besed, da bi se Vam dovolj toplo zahvalil za veliki trud, ki ste ga imeli z razstavo in za vsa Vaša ljubezniva obvestila.

Že po svojem zadnjem bivanju v zlati Pragi sem Vam pisal, da ste zlat značaj, plemenit mož, kakršnih ne poznam doslej v svojem življenju. Brez laskanja Vam pošteno in iskreno priznavam, da sem očaran po Vaših dejanjih in da so najlepša, kar mi jih je sploh kdaj storil kak prijatelj. Ako ima Praga samo deset takih mož, kakršni ste Vi, zasluži svoj dekorativni pridevnik — »zlata« . . .

Dragi, jaz sem preveč ubog, da bi Vam mogel te čudovite usluge poplačati, a moje srce občuti za Vas najvrednejšo hvaležnost.

Ako vas smem prositi, blagovolite me odlikovati še nadalje s svojim idealnim prijateljstvom in dovolite, da sva si poslej prava brata, ki se ogovarjata z iskrenim — *Ti!*

Prosim, dovoli mi, da se prvi poslužujem te odlike, da Te v duhu objemam, poljubim in Ti stiskam Tvojo neskončno blago desnico!

Danes, 15./1. zjutraj me je nepopisno prijetno presenetila brzojavka praške čl. jhsl. lige z oslave jubilejev. Vem, da si zopet le Ti iniciator te oslave in brzojavke. Iz globine srca se Ti zahvaljujem in Te lepo prosim, da sporočiš gospodom, ki so se me spomnili, zlasti gosp. dr Berkopcu in dr Pati, mojo vdano in pristrčno zahvalo. Ako je treba, da jim pišem zahvalo še sam, Te prosim, da mi javiš njih natančni naslov.

Ali naj pišem ponovno odboru lige, ki sem se ji že enkrat zahvalil za pismeno gratulacijo? Prosim Te, povej, kaj naj storim, da me ne bodo smatrali za barbara! Vem, da nimaš časa, a stori mi še to uslugo, dragi moj!

Slabo si me razumel, ko si mislil, da dvomim o Tvoji vestnosti pri sestavljanju razstavljenega materiala. Jaz sem se le bal, da Ti pri vsej Tvoji natančnosti ne bo možno tako naglo zbrati vsaj glavne moje reči. A našel si celo mojo

novelo Ljubezen in rodoljubje, ki je niti sam nimam, in spomnil si se Jiraskovih Psoglavcev, ki sem jih sam čisto pozabil! Tako si storil vse sijajno in le prosim Te, da pozabiš očitek, ki ga nisem nameraval!

Blagovoli izreči vsem gospodom, ki so imeli dela z menoj in mojimi knjigami, časopisi i. dr., mojo prisrčno zahvalo! Ako je mogoče, so mi veliko ljubezen do č. sl. naroda še okrepili in pomnožili.

Lepo Te prosim, da pripišeš na vsako svoje pismo svojo addresso (ulico s številko), ker imam veliko korespondenco in se mi vsa pisma zamešajo. Zdaj si delam adresar. Čisto slučajno sem našel Tvoje pismo z dne 19./9. 1929 in na kuverti Tvoje štampirano stanovanje: Vinohrady 429. A brez ulice, ki sem jo že pozabil.

Tudi addresso gospe dr. Haskove-Dykove mi pošlji, prosim. Nisem ji mogel pisati za novo leto, ker sem ulico pozabil.

Morda veš tudi addresso Bohuslava? — On mi je lepo pisal in ga. Koudelkova-Šetřilova. Nič pa se ni oglasila ga. Zikova. Ali veš, kje stanuje? Kaj je ž njo? Kakšen je žela uspeh v Parizu s Prodano? — Kaj je z Rukavino? Kako gre g. Rogozu? Kaj pomeni izprememba intendanta Narod. divadla?

Jako nas je potrla vest o smrti dr. Steinerja. V Ljubljani so visele črne zastave. Poslali smo dve deputaciji (za občino in Sokola) v Prago. Pokojnika sem osebno pozdravil v Zagrebu.

Kar se tiče Dykovih dram, je g. prof. dr. V. Burian mnenja, da bi na našem odru uspela *edino* ona o Don Kihutu. Jaz sem prevel že preko 2 dejanj ono o zmaju, a g. dr. Burian meni, da je škoda časa za nadaljnjo prevajanje, ker bi ostala nerazumljena.

Je res, da ima igra o zmaju izvrsten *začetek*, a da dejanje po zanimivosti *pada*. Satira je pač bolj češkega, lokalnega političnega značaja, nego občne zanimivosti. Tehnično ni odlična, osebe iz 1. dej. izginjajo tekom nadaljnjega dejanja in so zaključki (finali) medli. Jaz sem vse to pisal ge. dr. Haskovi in jo prosil, naj bi g. Dyk sam izvršil nekaj korektur in okrepitev. Žal, da je prišla nenadno grozna smrt!

Prosim, da mi ne zameriš, ker Ti nisem takoj odgovoril na dve pismi. A imam toliko gledaliških predstav in pisarjenja kritik o novitetah, da ne morem odgovarjati točno. Zdaj smo imeli še veliko »Dobrodelno akademijo« za brezposelne in moral sem dan na dan krpati reklamo. Tako nimam skoraj nikoli miru.

Lepa Ti hvala za poslani številki Narod. Listov! Veš, niti v kavarno nimam časa hoditi in nič ne vem, kaj so pisali drugi listi o meni. Večen suženj sem, ki gará za druge, a *náse* pozablja. Da bi imel vsaj čas, urediti svojo knjižnico! A poldrugeto leto bom kmalu v svoji vili, pa še nisem utegnil narediti red v svojih knjigah, pismih i. dr.

Ponovno: hvala! hvala! Ostani zdrav in dober! Ves Tvoj

F. Govékar

V Ljubljani, Staničeva 1., 15./1. 32.

Zadnje bivanje v Pragi: septembra 1930 (glej opombo k pismu št. IV/8). — *Brzjavka praške ... lige*: Koncept brzjavke, ki jo je poslal Strakatý v imenu Češkoslovaško-jugoslovanske lige v Pragi F. Govekarju (in prav tako mutatis mutandis I. Lahu) se je ohranil v zapuščini Strakatega in se glasi: »Oslavujice Vaše 60. narodeniny s povděkem vzpomínáme Vaší práce pro vzájemnost obou našich národů a přejeme mno-

gaja ljeta a hojně zdaru. Čsl. jhsl. liga. 14/I 32.« — *Berkopec*: Dr. Oton Berkopec (r. 1906 v Vinici), literarni zgodovinar, publicist in prevajalec, eden najbolj zaslužnih pospeševalcev češko-slovenskih kulturnih odnosov, ki ima posebne zasluge tudi za prevajanje in uveljavljanje slovenske dramatike na Češkem, je napisal ob Govekarjevem jubileju dva članka: Fran Govekar. Slovanský přehled 23, 1931, str. 784—785; K jubileu Frana Govekara a dra Ivana Laha. Čs.-jihoslovanská revue 2, 1931—32, str. 216—222. — *Pata*: Dr. Josef Páta (r. 1886, u. 1942), docent, od 1933 profesor sorabistike na praški univerzi, pomemben pospeševalec mednarodskih kulturnih vezi; čeprav je delal največ na področju lužiskosrbske in bolgarske kulture, je posvečal skrb tudi Slovincem (pisal je npr. o Mešku, Trubarju in dr.). — *Jiraskovi Psoglavci*: o nastanku slovenskega prevoda prim. v tej objavi pisma št. II/1-3. — *Haskova-Dykova*: glej uvod v V. poglavje. — *Bohuslav*: František (Franta) Bohuslav (r. 1882, u. 1953; glej SGL I, str. 64), češki igralec in publicist, kot član SDG v Ljubljani (1908/9—1910/11 in 1912/13) je bil priljubljen komik v veseloigrah in operetah. Ko je v prvi svetovni vojni oslepel, je pisal spomine in pesmi, deloma tudi v slovenščini (Za črnim zastorom, 1917). — *Koudelkova-Šetřilova*: Alena Šetřilová, por. Koudelková (r. 1879, u. 1967; glej SBL 11, str. 611; SGL III, str. 691), češka igralka, v SDG v Ljubljani je nastopala v vlogah ljubimk in mladostnic v sezonah 1910/11—1912/13. — *Zikova*: glej opombo k pismu št. IV/8. — *Prodana*: opera B. Smetane »Prodana nevesta«; glej opombo k pismu št. IV/3. — *Rukavina*: glej opombo k pismu št. IV/8. — *Rogoz*: glej prav tam. — *Izpremema intendanta Narod. divadla*: V dvajsetih letih so stali na čelu NG v Pragi dr. Jaroslav Šafařovic (administrativni ravnatelj), dr. Karel Hugo Hilar (vodja drame) in Otakar Ostrčil (vodja opere); zaradi političnih, finančnih in drugih težav je bilo gledališče (z zakonom 12. jun. 1929) sprejeto v državno upravo in namesto prejšnjega ravnatelja je leta 1932 nastopil dr. Stanislav Mojžiš-Lom, ki je izvedel široke organizacijske spremembe na gospodarskem in administrativnem področju. — *Scheiner*: JUDr. Josef Scheiner (r. 1861, u. 1932), češki pravnik in organizator sokolskega gibanja, ustanovitelj in predsednik Zveze slovenskega sokolstva. — *Dyk*: glej opombo k pismu št. IV/7. — *V. Burian*: glej opombo k pismu št. IV/9. — *Ona o Don Kihotu*: V. Dyk, Zmoudření Dona Quijota; glej opombo k pismu št. IV/9. — *Ona (igra) o zmaju*: V. Dyk, Ondřej a drak; glej opombo k pismu št. IV/7. — *Grozna smrt*: Viktor Dyk je bil na dopustu v Dalmaciji, kjer je 14. maja 1931 v zalivu Šunji na Lopudu utonil. — *Poslani številki Narod. Listov*: Strakatý je Govekarju gotovo poslal št. 340 in 343 (12. in 15. XII. 1931), kjer sta izšla njegova članka o Govekarju; prim. opombo k pismu št. IV/9. — *Kaj so pisali drugi listi o meni*: Članki so navedeni v opombah št. 21, 22 in 30.

10 a

Strakatý Govekarju, Praga 31. jan. 1932 (češki)

Strakatý z navdušenjem sprejema Govekarjev predlog, da se tikata in tako še okrepiata medsebojno prijateljstvo. »Veseli me, da si me tako počastil, in Te s svoje strani lahko zagotovem, da si mi bil vedno čezmerno ljub zaradi svojega značaja in delovanja.« — Strakatý pripravlja za tisk podroben katalog razstave dela Frana Govekarja in drugih pisateljev, ki bo izšel v časopisu »Československo-jihoslovanská revue« [2, 1931—32 in 3, 1932—33], kjer je O. Berkopec priobčil predavanje o Govekarju in Lahu [2, 1931—32, str. 216—222]; avtorju naj bi se Govekar pismeno zahvalil. — [Z.] Dyková-Hásková se je zanimala, ali Govekar prevaja kaj Dyka; poslala mu je tudi predelano besedilo drame »Zmoudření Dona Quijota«, kakor so ga uprizorili v Mestnem gledališču na Kraljevskih Vinohradih. — Strakatý se ne strinja z Burianovim mnenjem o Dykovih dramah; po njegovem mišljenju je bil »Ondřej a drak« bolj pripraven za uprizoritev v Ljubljani kot pa »Zmoudření Dona Quijota«, ker »je zaradi svoje pravljice, mitične snovi jugoslovanski duši mnogo bližji kot težka, splošno-človeška filozofija v »Zmoudření«. Tudi se mi ne zdi, da bi bila satira v »Ondřej« tako izrazito češkega, lokalnega političnega pomena, temveč da ima širšo podlago.« Ako ima Govekar prevedeno polovico te igre, bi mogel prevod dokončati in ga vsaj knjižno ali časopisno objaviti, če bi ga gledališče odklonilo, kar je pa malo verjetno. Ziková, ki bo nastopala v Parizu in na Dunaju, in Rukavina sta se baje definitivno razšla; z Rogozom in njegovo ženo se Strakatý pogosto sreča; o spremembi njegovega

odnosa do praškega Narodnega gledališča ni govora. — Fotografije Govekarjevega in Lahovega oddelka na razstavi je Strakatý poslal Borku s prošnjo, da jih s primernim besedilom priobči v kakem ljubljanskem časopisu.

(Dalje)

Lettres de Fran Govekar aux Tchèques

Après les lettres de Govekar à F. A. Šubert, A. Jirásek et F. Taborski, publiées dans le numéro précédent de notre revue, l'auteur nous présente ici les lettres de Govekar à J. K. Strakatý, journaliste tchèque, qui par ses articles, traductions, conférences et nombreuses activités d'organisation, a voulu contribué au rapprochement des Tchèques et des Slaves du sud, et des Slovènes en particulier. Il s'agit de dix lettres écrites entre septembre 1918 et janvier 1932, complétées par les réponses de Strakatý que l'auteur a eu à sa disposition. Trois lettres datant de septembre 1918 sont particulièrement intéressantes parce qu'elles parlent de l'éventuelle ouverture solennelle du théâtre slovène, la cinquième datant de 1926 est écrite à l'occasion de la mort de Zofka Kveder, dans la sixième datant de 1929 Govekar s'emporte contre Josip Vidmar qui lui »a refusé avec dédain« son récit »Olga«. Dans la septième de janvier 1930 il s'enquiert des pièces de Dyk qu'il faudrait traduire, dans la huitième de janvier 1931 il parle encore de Dyk qu'il est en train de traduire et demande des nouvelles de Rukavina, Zikova et Rogoz, dans la neuvième il exprime ses remerciements pour les hommages présentés à l'occasion de son soixantième anniversaire. En effet, Strakatý avait publié sa biographie dans un journal tchèque et avait organisé une exposition de ses oeuvres. La dernière de janvier 1932 est encore une lettre de remerciements, mais elle contient en outre de nombreuses questions concernant ses amis du théâtre. Il la termine par une déclaration typique: »Je reste un esclave qui bûche pour les autres et s'oublie soi-même«. La suite de l'étude paraîtra dans le prochain numéro.